FAUNABEHEERPLAN/JACHTNOTITIE VAN DE GEMEENTE BLOEMENDAAL

2009025781

Sector Publieke Werken, sectie Groenvoorziening (P. Todirijo).
Sector Bestuurs- en Personeelszaken, sectie Bestuurszaken (S. Bechinka).

Overveen, 4 november 1997.

4-11-97

FAUNABEHEERPLAN/JACHTNOTITIE VAN DE GEMEENTE BLOEMENDAAL

Inhoudsopgave Pag.

1. Inleiding . . . . . 2.
2. Geschiedenis . . . . . 3.
3. Wettelijk kader . . . . . 3.
4. Faunabeheer . . . . . 6.
   4.1. Uitgangspunten en uitvoering . . . . . 6.
   4.2. Omschrijving gebied . . . . . 6.
   4.3. Diersoorten algemeen . . . . . 7.
   4.4. Diersoorten in Bloemendaal . . . . . 8.
   4.4.1. Zoogdieren . . . . . 8.
   4.4.2. Vogels . . . . . 9.
   4.4.3. Insecten . . . . . 11.
   4.4.4. Amfibieën . . . . . 11.
   4.4.5. Vissen . . . . . 11.
   4.4.6. Kreeftachtigen . . . . . 12.
   4.4.7. Slakken . . . . . 12.
5. Afschot afgelopen 6 jaar . . . . . 12.
6. Aanbevelingen/voorstellen . . . . . 12.
7. Bronvermelding . . . . . 14.

Sector Publieke Werken, sectie Groenvoorziening (P. Todirijo).
Sector Bestuurs- en Personeelszaken, sectie Bestuurszaken (S. Bechinka).

Overveen, 4 november 1997.

4-11-97

1. Inleiding

Op diverse overheidsniveaus wordt de laatste jaren veel aandacht besteed aan de fauna. Met name over een onderdeel hiervan, de jacht, handelt dit Faunabeheerplan. Op rijksniveau is enige tijd geleden de ontwerp-Flora- en faunawet (verder ook: de ontwerpwet) in procedure gebracht (Tweede Kamer, nr. 23147) welke onder meer de Jachtwet, de Vogelwet en gedeelten van de Natuurbeschermingswet zal vervangen. Ook op provinciaal niveau is onlangs een concept-Faunabeheerplan verschenen en in procedure gebracht.

Daarnaast zijn er nieuwe inzichten en maatschappelijke stromingen ontstaan, inhoudende dat de jacht niet meer in deze tijd past. Milieugroeperingen propageren zelfs het volledig beëindigen van de jacht. De meeste mensen zijn dan wel tegen dan wel voor de jacht. De in de regel te verkiezen middenweg ligt voor dit onderwerp niet eenvoudig.

Op 23 augustus 1994 heeft het college van burgemeester en wethouders verzocht een notitie voor te leggen met betrekking tot de jacht en de overlast van wild. Een en ander heeft betrekking op díe gemeentelijke terreinen, waarop af en toe wordt gejaagd. Er bestaat daarnaast behoefte om het beleid inzake het gemeentelijk faunabeheer, dat in principe het gehele grondgebied van de gemeente beslaat, nader uit te werken en te omschrijven in een Faunabeheerplan. Met de uitvoering van faunabeheer kunnen de goede leefgebieden voor de fauna (en ook de flora) in de gemeente worden gewaarborgd en waar mogelijk worden uitgebreid.

Dit Faunabeheerplan zal tevens dienen als basis voor de van de zijde van de gemeente te verstrekken jachtvergunningen, zoals bedoeld in de Jachtwet. Aangezien het verzoek van het college van burgemeester en wethouders met name voortvloeide uit de met enige regelmaat aan het gemeentebestuur voorgelegde verzoeken om jachtvergunningen voor gemeentelijke terreinen, zal hierna in hoofdstuk 2 nader uitleg worden gegeven van het instrumentarium dat de Jachtwet en de komende Flora- en faunawet bieden.

Vervolgens zal in hoofdstuk 3 nader worden ingegaan op de historische achtergronden, waarna in hoofdstuk 4 de aanzet voor het faunabeheer zal worden gegeven. In hoofdstuk 5 worden afschotgegevens vermeld, waarna in hoofdstuk 6 enige aanbevelingen worden gedaan.

Dit plan is door de sectie Groenvoorziening van de sector Publieke Werken in samenwerking met de sector Bestuurs- en Personeelszaken van de gemeente opgesteld. Overleg heeft plaatsgevonden met de Wildbeheereenheid Duin- en Bollenstreek[1] (verder: W.B.E.), de Amsterdamse Waterleidingduinen (A.W.D.) en de gemeente Velsen. Hierna is het conceptplan besproken in de vergadering van burgemeester en wethouders d.d. 1 april 1997, waarna het conceptplan is voorgelegd aan de ambtelijke provinciale dienst, de N.V. PWN en degenen welke tot dusver voor jachtvergunningen op de gemeentegronden in aanmerking kwamen. Het plan is tenslotte, na raadpleging van de commissie Natuur, Milieu en Grondwater op 20 oktober 1997, definitief vastgesteld door burgemeester en wethouders op 4 november 1997.

Met nadruk wordt erop gewezen dat de noodzaak bestaat dit Faunabeheerplan na inwerkingtreding van de Flora- en faunawet en vaststelling van het provinciale Faunabeheerplan bij te stellen dan wel te herzien, nog afgezien van een regelmatig gewenste beoordeling. Waar de jacht in deze notitie vrij uitgebreid wordt beschreven, zal met name het ruimere Faunabeheerplan in de toekomst nader (beleidsmatig) uitgewerkt moeten worden.

---

[1] Een Wildbeheereenheid is een particulier samenwerkingsverband van jagers, hetwelk een belangrijke (coördinerende) functie vervult bij het beheer van wild. In de ontwerpwet wordt deze taak wettelijk (onder meer artikel 65a, zie hierna in hoofdstuk 3) gepositioneerd (als faunabeheereenheid).

2. Geschiedenis

Het duinrand- en duingebied en de strandvlakten vervulden tot aan de Tweede Wereldoorlog een belangrijke functie voor de jacht. Met name de kleinschalige akkerbouw aldaar trok hazen en patrijzen in zeer grote aantallen naar zich toe. Jaarlijks werden er duizenden afgeschoten. Het beheer was afgestemd op deze functievervulling.

Door de verdroging van het duingebied als gevolg van de drinkwaterwinning werd het gebied ongeschikt voor de kleinschalige landbouw en successievelijk nam het areaal aan vochtige duinvalleien af. Hiermee verdwenen ook de geschikte biotopen voor hazen en patrijzen waardoor de hazen- en patrijzenstand in elkaar zakten en er een gebrek ontstond aan bejaagbaar wild. De toenmalige grondeigenaren besloten om die reden om jaarlijks grote aantallen fazanten op te fokken en uit te zetten. In het gebied werden drinkpoeltjes, dekkingsbosjes, voerplaatsen, enz. aangelegd. Om predatie van fazanten te voorkomen werden hermelijnen en wezels afgeschoten.

Met de overdracht door de oorspronkelijke particuliere eigenaren van de diverse duinterreinen aan Natuurmonumenten, de vm. Stichting Nationaal Park de Kennemerduinen en de gemeente Bloemendaal is een einde gekomen aan de jachtpraktijken. Vanaf dat moment is de jacht meer volgens het wettelijke kader uitgevoerd. De mogelijke overdracht door de gemeente van de Zeeweggronden aan de provincie is momenteel onderwerp van studie.

De in het duingebied en ook elders in de gemeente aanwezige (natuurlijke) levensgemeenschappen zijn de laatste decennia sterk onderhevig aan veranderingen. Door verdroging en verzuring treedt vergrassing en verstruiking van het duingebied op. Het gevolg hiervan is dat biotopen in het open duingebied voor broedvogels, diverse insectensoorten en bijvoorbeeld zandhagedissen verdwenen zijn of dreigen te verdwijnen. Door middel van beheers- en inrichtingsmaatregelen wordt natuurontwikkeling op gang gebracht met als doel geschikte biotopen te behouden dan wel terug te brengen naar de drie soorten gebieden (duingebieden, duinrandgebieden en moeras-/veengebieden). Deze ingrepen bieden nieuwe mogelijkheden voor levensgemeenschappen.

3. Wettelijk kader en achtergrond jacht

Faunabeheer is niet een op zichzelf staand iets, maar maakt integraal onderdeel uit van het beheer dat gericht is op behoud of ontwikkeling van een zo gevarieerd mogelijk duinrand- en duingebied met de daarbij behorende levensgemeenschappen. Het wildbeheer (de jacht), dat een zeer klein onderdeel hiervan uitmaakt en alleen op enkele gemeentelijke terreinen van toepassing is[2](zie § 4.2), wordt sinds jaar en dag uitgevoerd door enige bevoegde en daartoe door burgemeester en wethouders op basis van de Jachtwet aangewezen personen.

Dit zijn de heer O. Reder voor de Algemene Begraafplaats (alleen konijnen en vossen), de heer W.J. Gielis voor de Zeeweggronden en de heer T.J.M. Janus voor de Hertenkamp en de sportvelden. In verband met de mogelijke overdracht van de Zeeweggronden aan de provincie is aan de heer Gielis recentelijk geen vergunning meer verleend. De vergunning voor de heer Janus wordt in afwachting van besluitvorming omtrent dit faunaplan telkens voor slechts een half jaar verleend. De aanvraag van de heer Reder is inmiddels, tot besluitvorming heeft plaatsgevonden, aangehouden.

Volgens de Jachtwet is het recht om te mogen jagen verbonden aan de eigendom van de grond. Het wildbeheer is onderdeel van het faunabeheer. De grondeigenaar is te allen tijde verantwoordelijk voor het wildbeheer, waaronder het voorkomen, beperken en eventueel vergoeden van schade die door wild vanuit gronden van de grondeigenaar op omringende gronden wordt aangericht. De uitoefening van de jacht kan plaatsvinden om drie redenen:

---

[2] Over de jacht op andere gronden binnen de gemeente (zoals op landgoed Elswout, in het Nationaal Park de Kennemerduinen, op de terrein van de A.W.D.) heeft de gemeente geen zeggenschap De gemeente zou op dit punt desgewenst wel een bemiddelende rol kunnen spelen

- om een redelijke wildstand in stand te houden (conform artikel 19 van de Jachtwet);
- om schade te voorkomen en te beperken (een verplichting voor iedere jachthouder conform artikel 45 van de Jachtwet);
- om te oogsten hetgeen de natuur oplevert.

De Jachtwet en het daarop gebaseerde beleid stelt voor de uitoefening van de jacht zodanige regels dat hiermee geen achteruitgang van wildsoorten ontstaat. In Nederland is beheer van het wild noodzakelijk. De verstedelijking en het intensieve agrarische gebruik van de grond vereisen zorg voor het wild, enerzijds ter instandhouding van de soorten en anderzijds ter preventie en beperking van schade. Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij streeft naar een netwerk van W.B.E.'s op basis waarvan jagers samen met grondeigenaren, pachters en natuurbeheerders een samenwerkingsverband aangaan. Deze samenwerking moet goede mogelijkheden bieden voor het nemen van biotoop-verbeterende maatregelen en voor een planmatig en gecoördineerd wildbeheer.

Ten zuiden van het Noordzeekanaal is een W.B.E. actief, welke voornamelijk de duinen, zoals de terreinen van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, de Provinciale Waterleiding Noord-Holland (P.W.N.), Natuurmonumenten en de A.W.D. omvat en betrekking heeft op het afschot van reeën. In de richting van het recreatiegebied Spaarnwoude is de W.B.E. Spaarnwoude actief. Ten zuiden van de gemeente is de W.B.E. Duin- en Bollenstreek actief.

De gemeente is als eigenaresse van diverse gronden tevens jachtgerechtigde en zij kan het recht om te mogen jagen afstaan aan anderen bij overeenkomst van huur en verhuur (art. 6 Jachtwet), welke niet korter dan zes jaar mag duren.

In de gemeente Bloemendaal wordt het jachtrecht echter niet verhuurd. De jacht op de gemeentelijke gronden heeft geen structureel karakter en tevens wil de gemeente zoveel mogelijk zeggenschap houden over de jacht op haar gronden. Om deze redenen is ervoor gekozen het jachtrecht overeenkomstig art. 8 Jachtwet bij (privaatrechtelijke) vergunning aan anderen te verlenen. Deze vergunning kan ten hoogste één jaar geldig zijn en geldt voor een aantal met name in het artikel genoemde diersoorten.

In principe zullen alleen schade en overlast van wild genoemd onder artikel 8, derde lid, van de Jachtwet, te weten konijnen, vossen, verwilderde katten, kraaien, kauwen, houtduiven, eksters en Vlaamse gaaien, worden voorkomen en bestreden. Schade en overlast van andere wildsoorten zullen alleen worden bestreden wanneer een werkelijk ontoelaatbare situatie ontstaan is.

In de Jachtwet is bepaald dat jachtvelden een bepaalde omvang dienen te hebben (art. 21). Geen van de gemeentelijke percelen, waarvoor de jachtvergunningen worden afgegeven, voldoen aan de gestelde maten. Tevens is het verboden tijdens bijzondere omstandigheden, op bepaalde tijden, op bepaalde wijzen en op bijzondere plaatsen (zoals bijvoorbeeld begraafplaatsen) te jagen (art. 26 Jachtwet; idem art. 50 ontwerpwet).

Aangezien het toch noodzakelijk kan zijn op bepaalde diersoorten te jagen en indien niet kan worden samengewerkt met aanliggende jachthouders, kan de provincie een vergunning (ex art. 53 Jachtwet) verlenen om in afwijking van de meeste van de in de Jachtwet gestelde vereisten te jagen op met name genoemde diersoorten.

Deze vergunning kan worden afgegeven in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid, het belang van de veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of ter bescherming van flora en fauna. Degenen welke van de gemeente een vergunning ex art. 8 van de Jachtwet hebben verkregen, dienen derhalve tevens te beschikken over een vergunning ex. art. 53 van de Jachtwet. Om te kunnen jagen is voorts een jachtakte noodzakelijk. De jager moet over een diploma van het jachtexamen beschikken.

De uitvoering van een groot gedeelte van de regelgeving is per 1 januari 1996 overgegaan van het

rijk naar de provincie. Uit het concept-Uitvoeringsprogramma faunabeleid van de provincie blijkt dat de provincie niet lichtvaardig zal omgaan met het verstrekken van vergunningen ex art. 53 van de Jachtwet. Bij wijze van voorbeeld wordt vermeld dat graaf- en vraatschade aan openbaar groen en op kerkhoven onvoldoende motieven zijn voor afgifte van een vergunning. De Jachtwet geeft volgens de provincie geen mogelijkheden incidenteel voor bijzondere overlastsituaties uitzonderingen te maken, ook indien bijvoorbeeld nabestaanden hiervan psychische problemen ondervinden. Indien er echter sprake is van aanzienlijke overlast/schade zou het toch gewenst kunnen zijn dat een vergunning ex art. 53 van de Jachtwet wordt afgegeven. Dit is evenwel ter beoordeling van de provincie.

Een ander voorbeeld in het concept-Uitvoeringsprogramma faunabeleid betreft de graverij van konijnen in sportvelden, welke een gevaar voor de openbare veiligheid kan betekenen. Voor de bestrijding hiervan wordt in het algemeen een vergunning afgegeven door de provincie.

In haar concept-Uitvoeringsprogramma faunabeleid geeft de provincie aan zeer terughoudend te zijn met de afgifte van vergunningen ter bestrijding van de vos. Er zullen eerst goede onderzoeksgegevens voorhanden moeten zijn, alvorens eventueel op ruimer schaal vergunningen zullen worden afgegeven. Voor de noodzaak van de bestrijding van de vos zullen thans harde bewijzen moeten worden overgelegd.

Volgens art. 30 van de ontwerp-Flora- en faunawet zullen alleen nog maar zes diersoorten algemeen bejaagbaar blijven: wilde eend, houtduif, fazant, patrijs[3], haas en konijn. Vossen zullen derhalve niet meer zoals in de Jachtwet is vermeld, algemeen bejaagbaar zijn.

Wel zal op grond van artikel 63 van de ontwerpwet bij algemene maatregel van bestuur nog een aantal diersoorten, die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, worden aangewezen, waarop ook gejaagd kan worden[4]. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen soorten die in het gehele land schade aanrichten en soorten die dat vooral op regionale schaal doen. Voor deze soorten kan de grondgebruiker met een landelijke respectievelijk provinciale vrijstelling worden toegestaan bepaalde handelingen te verrichten, zoals het doden van dieren. Het gaat echter anders dan ingevolge de Jachtwet, in de ontwerpwet niet zozeer om de jacht, als wel om beheer en bestrijding van schade.

Voor de jacht op andere diersoorten zal op basis van artikel 65a van de ontwerpwet van geval tot geval een ontheffing aan het college van GS moeten worden gevraagd. Deze ontheffing wordt aan een faunabeheereenheid verleend of, indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, aan anderen. De ontheffing zal ook nodig zijn indien niet wordt beschikt over een jachtveld van voldoende omvang (zoals in casu) of voor de jacht op bepaalde (verboden) plaatsen. Artikel 65a is vergelijkbaar met artikel 53 van de Jachtwet. Een dergelijke ontheffing zal derhalve ook onder de nieuwe wet aangevraagd moeten worden.

Waar de Jachtwet voor bepaalde diersoorten bepaalt, dat de jacht gedurende het gehele jaar geopend is, tenzij de Minister anders bepaalt, gaat de ontwerpwet ervan uit dat de jacht in principe gesloten is van 1 februari tot 15 augustus.

Overigens blijkt uit de Memorie van Antwoord (blz. 33) dat voor konijnen en houtduiven een uitzondering zal worden gemaakt (in een AMvB). In tegenstelling tot de jacht op haas, fazant, patrijs en wilde eend zal de jacht op konijnen en houtduiven het gehele jaar worden opengesteld, aangezien de reproductieperiode van deze dieren het grootste gedeelte van het jaar beslaat en met

---

[3] De jacht op de patrijs is vanwege de stand thans opgeschort.

[4] Naar verwachting zullen dit naast de algemeen bejaagbare zes diersoorten, voor een groot deel dezelfde diersoorten zijn als vermeld in artikel 8 van de Jachtwet, namelijk zwarte kraaien, kauwen, Vlaamse gaaien, eksters, vossen en verwilderde katten en op het erf bunzings, hermelijnen en wezels.

name ook de tijd waarin de grootste schade aan gewassen wordt toegebracht.

Indien er sprake is van een wettelijke beperking in de tijd, worden de van gemeentewege te verlenen vergunningen hiermee tevens in de tijd beperkt. Indien er echter in de gesloten periode sprake is van ernstige schade/overlast, zou het mogelijk moeten zijn incidenteel een jachtvergunning af te geven (in combinatie met het afgeven door de provincie van toestemming tot schadebestrijding).

De ontwerpwet gaat in principe uit van het mogelijke instrument van de verhuur van het jachtrecht (artt. 31 en 32). In art. 63, zesde lid, van de ontwerpwet is een aan art. 8, derde lid, van de Jachtwet, overeenkomstige regeling opgenomen. De ontwerpwet spreekt evenwel slechts over een schriftelijke toestemming en niet meer over een vergunning. Art. 63 van de ontwerpwet is geplaatst in een paragraaf met opschrift 'Beheer en bestrijding van schade', hetgeen duidt op een beperkte toepasbaarheid.

4. Faunabeheer

4.1. Uitgangspunten en uitvoering

Bij het faunabeheer is een belangrijk uitgangspunt dat er in principe niet zal worden gejaagd, behalve wanneer er sprake is van ontoelaatbare wildschade of wildoverlast of wanneer er wildschade of wildoverlast voorkomen moet worden. Van te voren wordt dan altijd melding gemaakt bij de politie over tijd en plaats van de jacht. Op vos en konijn wordt bijvoorbeeld bij voorkeur 's nachts gejaagd, omdat er dan een grotere kans is op succes.

Er zal een strategie worden vastgelegd die gevolgd zal worden bij het beheren van de wildstand en het voorkomen en bestrijden van wildschade en wildoverlast in de gemeente Bloemendaal. Per jaar zullen er ten minste drie wildtellingen op ieder kwetsbaar gebied (zie § 4.2) plaatsvinden. De tellingen zullen worden uitgevoerd door de vergunninghouder(s). Aan de hand van deze tellingen zal er door de coördinator van de sectie Groenvoorziening worden beslist of afschot van bepaald wild plaats moeten vinden ter voorkoming van wildschade. Uitgangspunt bij het faunabeheer op gemeentelijke eigendommen is het in stand houden van een zo groot mogelijke diversiteit en het tegengaan van een verarming aan soorten.

De werkzaamheden zijn overigens reeds gedeeltelijk vermeld in de diverse beheerplannen voor de groenvoorzieningen, de landgoederen, de duinen en de Algemene Begraafplaats.

Voor het faunabeheer worden de volgende werkzaamheden door of in opdracht van de gemeente uitgevoerd:
- het gefaseerd extensief maaien van bermen ten behoeve van de vlinders;
- het laten staan van overjarig gewas voor insecten;
- het aanleggen van rustgebiedjes door middel van takkenwallen/-rillen en nestgelegenheid (nestkastenproject) voor diverse zangvogels, welke ook schuilgelegenheid voor kleinere en grotere zoogdieren zijn;
- dode en holle bomen laten staan voor schimmels en insecten, maar ook voor vleermuizen en als nestgelegenheid voor diverse vogelsoorten, tenzij er gevaar voor wandelaars aanwezig is;
- het aanleggen van paddenpoelen en het uitbreiden van bestaande, diepe en ondiepe plaatsen in het water voor vissen en waterplanten al dan niet door baggeren.

4.2. Omschrijving gebied

Faunabeheer vindt plaats op de diverse terreinen in de gemeente: het duinterrein, landgoederen, plantsoenen, sportvelden, begraafplaatsen, bermen, wateren en volkstuinen. Voor alle grotere terreinen, in eigendom bij de gemeente, zijn een groen- en een bosbeheerplan gemaakt (niet voor de sportvelden, wateren en volkstuinen).

Wildschade zal in principe door de jacht alleen bestreden worden in en op zgn. kwetsbare

gemeenteterreinen. Kwetsbare terreinen zijn die terreinen waarbij de gevolgen van wildschade gevaarlijk voor mens en dier kunnen zijn dan wel aanzienlijke overlast/schade kunnen veroorzaken (de Hertenkamp, de Algemene Begraafplaats en de sportvelden).

4.3. Diersoorten algemeen

In drie uitvoeringsbesluiten van de Natuurbeschermingswet (welke te zijner tijd opgaan in de Flora- en faunawet) zijn momenteel ongeveer 100 inheemse diersoorten beschermd. Met uitzondering van de Zeeweggronden, welke vermoedelijk zullen worden overgedragen aan de provincie, zijn de bij de gemeente in eigendom zijnde terreinen overigens niet ingevolge de Natuurbeschermingswet beschermd.

Tot de beschermde inheemse diersoorten behoren zeer verschillende dieren:

zoogdieren: walvisachtigen (alle soorten), hamster, eikelmuis, hazelmuis, noordse woelmuis, vleermuis (alle soorten), egel, eekhoorn, otter, das, zeehond, grijze zeehond, bever;

insecten: vliegend hert, heldenbok, brede geelrand waterroofkever, gestreepte waterroofkever, juchtleerkever, donkere waterjuffer, groene glazenmaker, rivierrombout, gaffellibel, bronslibel, oostelijke witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel, dwergdikkopje, bruin dikkopje, kalkgraslanddikkopje groot geaderd witje, iepepage, grote vuurvlinder, dwergblauwtje, heideblauwtje, vals heideblauwtje, veenbesblauwtje, pimpernelblauwtje, donkerpimpernelblauwtje, grote ijsvogelvlinder, rouwmantel, kleine vos, grote vos, keizersmantel, veenbesparelmoervlinder, tweekleurig hooibeestje, kleine heivlinder;

reptielen: moerasschildpad, slangen (alle soorten), hagedissen (alle soorten);

amfibieën: kikkers (alle soorten), padden (alle soorten), salamanders (alle soorten);

vissen: rivierdonderpad, gestippelde alver, kleine modderkruiper, grote modderkruiper, bermpje, elrits, bittervoorn, meerval, rivierprik, beekprik, steur, houting;

kreeftachtigen: rivierkreeft;

slakken: wijngaardslak.

Deze dieren zijn op grond van de Natuurbeschermingswet in beginsel volledig beschermd, maar voor enkele soorten gelden bijzondere voorwaarden. Is een inheemse soort onvoorwaardelijk beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet, dan is het strafbaar om:

a. dat dier te vangen of te doden of pogingen hiertoe te ondernemen;
b. een dood lichaam, ei, foetus, larve, al dan niet geprepareerd, of een gedeelte daarvan onder zich te hebben of te koop aan te bieden (tenzij men kan aantonen hiervan in bezit te zijn geweest voordat de wet van kracht werd);
c. het dier zonder noodzaak te verontrusten, een nest of hol te verstoren of te beschadigen of een nest te bemachtigen, onder zich te hebben of te koop aan te bieden.

Ook dieren voortgekomen uit kruisingen van een of meer beschermde diersoorten zijn beschermd.

Veel beschermde diersoorten zijn het onderwerp van tegengestelde belangen. Zo zijn ook enkele vissoorten in beginsel beschermd door de Visserijwet. Voor vogels geldt dat in beginsel alle in Europa in het wild voorkomende vogels beschermd zijn op grond van de Vogelwet. Zowel de Vogelwet als de Natuurbeschermingswet biedt in beginsel een volledige bescherming voor de aangewezen diersoorten. Beide wetten gelden echter niet voor de in de Jachtwet als 'wild' (in artikel 8, derde lid, zie hierna) aangeduide soorten. De Jachtwet kent vele naar diersoort (wild-categorie), naar eigenschappen en naar tijdsperiode uiteenlopende beschermingsvoorwaarden.

Tenslotte zijn er nog internationale verdragen en Europese regelgeving, die zowel uitheemse als inheemse diersoorten bescherming bieden.

4.4. Diersoorten in Bloemendaal

4.4.1. Zoogdieren

Konijn
Konijnen komen voor op duinterreinen, begraafplaatsen, sportvelden en plantsoenen.

Klachten/overlast
Graafschade in de duinen, schade aan helmaanplant en andere aanplant tegen verstuiving, schade op sportvelden, in de plantsoenen en op de begraafplaats. Aan de andere kant is het konijn een niet weg te denken kleine grazer, die planten kan doen handhaven en daardoor de diversiteit kan doen behouden.

In de duinen veroorzaken konijnen graafschade waardoor bepaalde plekken gaan stuiven (zeereep en de randen van het duingebied) en ook veroorzaken ze vraatschade aan beplanting welke juist is aangeplant om een bepaalde zonering te bewerkstelligen. Anderzijds zijn konijnen 'sturende' diersoorten in het open zee- en middenduin. De begrazing door konijnen is voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor de karakteristieke mozaïekvegetatie van de open duingraslanden. Konijnen vervullen ook een belangrijke rol in het tegengaan van de verruiging en vergrassing, die door o.a. stikstofverbindingen ('zure regen') wordt veroorzaakt.

Op begraafplaatsen brengen de konijnen veel schade toe. De planten en bloemen op de graven worden aan- en opgevreten. De sportvelden worden een enkele keer per vijf jaar geteisterd door graafschade. In de plantsoenen is er nauwelijks schade. Er zou alleen opgetreden moeten worden bij het aanvreten van pas geplante landschappelijke beplantingen.

Enige schade is aanvaardbaar, maar het maken van gaten op sportvelden en, zonodig ook het vreten aan bloemen, zal bestreden moeten worden.

Oplossing
Het geheel afrasteren van terreinen is niet reëel of mogelijk. Als de graafschade te groot wordt dan moet worden ingegrepen met in eerste instantie wildafweermiddelen ('Duftzaun'). Duftzaun is in de gemeente nog niet toegepast. In Friesland en Duitsland wordt het middel veelvuldig gebruikt met goede resultaten. In het uiterste geval zal regulering met het geweer noodzakelijk blijven. Gelet op het hiervoor in hoofdstuk 3 gestelde zal wellicht voor de jacht op konijnen op de begraafplaats geen art. 53-vergunning meer worden afgegeven. De jacht met geweer zal dan alleen nog kunnen plaatsvinden op de Hertenkamp en de sportvelden.

Haas
Hazen komen vooral voor rond en op de sportvelden van de hockeyclubs Bloemendaal en Rood Wit.

Klachten/overlast
De overlast bestaat uit het graven in de sportvelden (diepe gaten) met alle risico's voor de sporters vandien.

Oplossing
Net zoals hierboven vermeld is met betrekking tot het konijn, dient de oplossing in eerste instantie in wildafweermiddelen te worden gezocht. Zo hier een onvoldoende werking vanuit gaat, zal in het uiterste geval regulering met het geweer moeten plaatsvinden.

Vos
Vossen komen voor door de gehele gemeente. De meeste vossen hebben hun territorium aan de rand van de gemeentelijke eigendommen en op terreinen van aanliggende eigenaren. Er wordt vanuit

gegaan (geschat) dat er in Bloemendaal ongeveer één vos voorkomt op 100 ha.

Klachten/overlast
Op de Hertenkamp komen ze vaak om zich goed te doen aan pluimvee, ganzen, enz., ondanks de goede voorzorgsmaatregelen. Zij zwermen uit over de gemeente en veroorzaken veel schade aan bodembroeders, kleine zoogdieren, pluim- en kleinvee van de gemeente en de particulieren en richten graafschade aan op begraafplaatsen. Ook door het grote voedselaanbod (brood, kliekjes, vis- en vleesafval) in de bebouwde kom is de stand van de vos te groot. Een beperkte stand is aanvaardbaar. Vossen zorgen ook voor het opruimen van dode en zieke dieren en horen in het totale ecosysteem aanwezig te zijn.

Oplossing
Om te bepalen of het aantal vossen te hoog is, is een vergaand onderzoek naar de vossenstand noodzakelijk. Naar aanleiding van het gestelde in het conceptplan van de provincie (in principe geen afgifte van art. 53-vergunningen voor de jacht op de vos) zal voor een eventueel afschot in verband met mogelijke schade overleg vereist zijn met de provincie en andere terreinbeheerders.

Nu de jacht op de vos wordt beperkt, behoort, gelet op het feit dat mogelijk geen vergunning voor het afschieten van konijnen op de begraafplaats meer verkregen kan worden, afgifte van een gemeentelijke jachtvergunning voor de begraafplaats waarschijnlijk niet (meer) tot de mogelijkheden.

De gemeentelijke vergunning voor de Hertenkamp en sportvelden zal in principe moeten worden beperkt in die zin dat niet meer op vossen zal mogen worden gejaagd.

Indien toch nog op vossen kan worden gejaagd, is het goed om met de omliggende W.B.E.'s en de eigenaren/beheerders van aanliggende terreinen omtrent het afschot overleg te plegen, mede om illegale situaties tegen te gaan. Aangenomen mag worden dat inwoners anders het heft in eigen handen nemen en klemmen, strikken en vallen plaatsen en vergiftigd aas uitleggen.

Ree
Reeën komen langs de binnenduinrand door de hele gemeente voor, vooral bij de Kennemerduinen, de Amsterdamse Waterleidingduinen, de landgoederen en buitenplaatsen en op de Algemene Begraafplaats. Er wordt gestreefd naar een reewildstand van 8 dieren per 100 ha. tussen Noordwijk en IJmuiden.

Klachten/overlast
In het algemeen kan worden gesteld dat de klachten zich voordoen op de Algemene Begraafplaats en diverse landgoederen. Reeën zijn vooral dol op rozen. Beheerjacht op reeën is anno 1997 geen zaak meer van versnipperde, individuele terreineigenaren. De provincie kan afschotvergunningen afgeven aan reewildbeheereenheden. Dit zijn aangesloten terreinen met een minimale oppervlakte van 5.000 ha. Deze moeten o.a. een wildbeheerplan indienen waarin een samenhangend beheer voor het hele gebied staat verwoord. De gedachte achter deze verplichting is dat terreineigenaren en beheerders gedwongen worden om samen te werken bij het formuleren en uitvoeren van het wildbeheer.

Oplossing
Het afschieten van reeën moet sowieso op gemeentelijke terreinen verboden worden, zelfs op de Algemene Begraafplaats waar soms emotionele taferelen plaatsvinden omdat bloemen die voor dierbaren worden gelegd door de reeën worden opgegeten. Beter is het om rondom de Algemene Begraafplaats op de hekwerken "Duftzaun" aan te brengen om de overlast van bloemenvreterij te voorkomen. Dit levert een geurbarrière op en houdt de reeën (en konijnen) weg.

4.4.2. Vogels

Afhankelijk van het soort gebied komen verschillende soorten vogels voor:
<u>droge graslanden en vochtige valleien:</u> paapje, wulp, nachtzwaluw, tapuit en roodborsttapuit;

water: fuut, krakeend, wintertaling, tafeleend, kuifeend, rietgors en kleine karekiet, gewone eend, zwaan, gans, meerkoet, reiger;
struwelen: nachtegalen en grasmussen, braamsluiper en sprinkhaanrietzanger;
bossen: bosuil, zwarte specht, groene specht grote bonte specht, kleine bonte specht en boomvalk; de buizerd, sperwer en havik hebben zich recentelijk in het gebied als broedvogel gevestigd.

Van de meeste (tevens onder de Vogelwet vallende) vogelsoorten wordt in Bloemendaal geen schade of overlast ondervonden. Om deze reden worden slechts enkele vogelsoorten hierna benoemd.

Kraaiachtigen (zwarte kraai, ekster, kauw en Vlaamse gaai)
Kraaiachtigen komen door de gehele gemeente in te grote aantallen voor, uitgezonderd de Vlaamse gaai. Dit blijkt o.a. uit tellingen door vogelwerkgroepen van het afgelopen jaar. Verder komt de hoge stand door een te groot voedselaanbod in stedelijk gebied. Door de toename van het aantal kraaiachtigen vermindert het aantal zangvogels. In de nestfase worden de eieren namelijk al opgegeten.

Klachten/overlast
Kraaiachtigen halen nesten leeg en roven jonge zangvogels en jonge zoogdieren (haas, konijn). Andere vogels komen niet tot broeden (parken en landgoederen), waardoor de totale stand achteruitgaat (hetgeen blijkt uit tellingen van vogelwerkgroepen). Verder treedt er pik- en krabschade op aan bollenvelden en worden rieten daken kapot gepikt. Er is ook sprake van overlast bij de Hertenkamp (het opeten van eieren van pluimvee en het pikken in de ogen van jonge dieren), in de Bos- en Duinparken en op de landgoederen. Een beperkte stand is aanvaardbaar.

Oplossing
Geprobeerd moet worden de overlast samen met aanliggende W.B.E.'s te verminderen. Voorlichting aan de inwoners zal moeten worden gegeven om het voedselaanbod te verminderen. Ook het uitbreiden van nestkastenprojecten behoort tot de mogelijkheden om jonge zangvogels een kans te geven om volwassen te worden.

Daarnaast bestaat er een speciaal bedrijf dat kraaiachtigen kan bestrijden op humane manier (vangen met vangkooien en -netten onder "no cure no pay" basis).

(Verwilderde) duiven
Duiven komen door de gehele gemeente voor, voornamelijk rond sommige villabebouwing en op landgoederen.

Klachten/overlast
Daken van gebouwen, balkons en wasgoed worden bevuild. Duiven broeden op balkons, goten en vensterbanken.

Oplossing
De bestrijding kan plaatsvinden door nesten te verwijderen, niet meer te voeren, het onmogelijk te maken dat duiven op bovenstaande plekken kunnen komen. Vooral het niet meer voeren door bewoners is vaak een oplossing. Goede voorlichting moet worden gegeven.
Eventueel kan het verwijderen van duiven worden uitbesteed aan een specialistisch bedrijf, dat op "no cure no pay"-basis werkt. Hier kan een goed resultaat mee worden bereikt (zie bijvoorbeeld de duivenoverlast op de stations Haarlem en Zandvoort). Indien er geen andere oplossingen zijn, kan afschot met buks plaatsvinden door de gemeentelijke vergunninghouder. Ook particulieren kunnen naar de vergunninghouder worden doorverwezen. Overigens is afschot van duiven in de gemeente nauwelijks nodig; het verwijderen volstaat meestal al.

(Wilde) eenden
(Wilde) eenden komen in vijvers en plassen overal in de gemeente voor. Veel problemen doen er zich niet voor, alleen in de wintermaanden zijn ze in verband met het zoeken naar voedsel op de

Hertenkamp zeer talrijk in vergelijking met in de zomermaanden. Van echte overlast is echter geen sprake. Alleen zijn er soms gevaarlijke situaties bij het voeren bij de Joan Mauritsvijver (eenden op de rijbaan).

Speciale aandacht verdient de situatie dat de watertemperatuur in sloten en vaarten zomers stijgt naar 21 graden celsius. De kans is dan groot dat eenden, andere watervogels en vissen door botulisme worden besmet. Om de besmetting tegen te gaan en om te voorkomen dat er een grote eenden-, watervogel- en vissterfte plaatsvindt, dienen besmette eenden, watervogels, vissen en kadavers direct te worden opgeruimd en naar de desbetreffende instantie in Lelystad te worden gezonden. Wekelijks dient ook een formulier over botulisme naar de Directeur van de Dienst Milieu en Water van de provincie te worden gezonden.

4.4.3. Insecten

Vlinders
Uit een inventarisatie van de KNNV Dagvlinderwerkgroep blijkt dat er in de gemeente Bloemendaal ongeveer 26 verschillende soorten dagvlinders voorkomen. Karakteristieke soorten zijn de aardbeivlinder, oranjetipje, bruin blauwtje, gehakkelde aurelia, kleine parelmoervlinder, duinparel moervlinder, heivlinder, eikepage en bruine eikepage. Als trekvlinders werden atalanta's en distelvlinders waargenomen. Over nachtvlinders zijn geen inventarisatiegegevens voorhanden.

In de gemeente is het maaibeleid ten behoeve van de diverse soorten vlinders aangepast (gefaseerd). Het maaischema van de extensieve bermen is verhoogd van twee keer naar vier keer maaien. Iedere keer wordt alleen de helft van de berm (in de lengterichting) gemaaid. Dit werkt vanzelfsprekend wel kostenverhogend.

Om de soortenrijkdom ook te bevorderen is in de gemeente een vlinderlint aangelegd (Veen en Duin, voet-/fietspad langs volkstuinen, Wickevoort Crommelinlaan, Iepenlaan, Kleverlaan, Korte Kleverlaan, Bloemendaalseweg, Hartenlustlaan, Kennemerweg). Daarnaast wordt bij aanleg/renovatie van plantsoenen vlinderaantrekkelijke beplanting gebruikt.

Iepenspintkever
Zoals bekend brengt de iepenspintkever een schimmel (Ceratocystis ulmi) van de ene op de andere iep over, waardoor de houtvaten van de iep verstopt raken en de iep afsterft. In de Bloemendaalse Algemene plaatselijke verordening is regelgeving ter bestrijding en voorkoming van iepziekte opgenomen. Hieraan wordt strikt de hand gehouden.

Wespen
In geval van overlast van wespennesten bij particulieren wordt de bestrijding aan derden overgelaten. De gemeente heeft, behoudens de doorverwijzing, hierin verder geen actieve rol.

4.4.4. Amfibieën
In de gemeente komen de volgende amfibieën voor: kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, bruine en groene kikker. Voor de voortplanting trekken deze dieren in het vroege voorjaar massaal naar sloten, vijverpartijen die gelegen zijn in de binnenduinrand. Tijdens deze "paddentrek" vallen honderden dieren ten slachtoffer aan het verkeer. Langs de Duinlustweg (Koningshof) zijn paddentunnels aanwezig voor de paddentrek welke nu met subsidie van het rijk verder worden uitgebreid. Onlangs heeft Natuurmonumenten (Koningshof) paddenpoelen aangelegd.

Op initiatief van bewoners worden bij het Halve Maantje en aan de Hoge Duin en Daalseweg en de Midden Duin en Daalseweg met medewerking van de gemeente versperringen tijdens het "paddentrek"seizoen aangebracht tegen het (auto)verkeer; de resultaten zijn goed.

4.4.5. Vissen
Over de visfauna in de aanwezige duinmeren en vijvers, het Meertje van Caprera, de vijverlandgoederen zijn geen inventarisatiegegevens voorhanden. In de vijvers tegenover het gemeentehuis en

De Jong Schouwenburgvijver zijn graskarpers uitgezet. Helaas is in het najaar van 1995 door de snel invallende winter het grootste gedeelte gestorven. In het voorjaar van 1996 zijn er opnieuw 200 graskarpers uitgezet. De graskarperstand dient goed beheerd te worden opdat negatieve effecten van hun aanwezigheid worden voorkomen (eutrofiërend effect en verdringing andere diersoorten).

Er worden jaarlijks 75 visvergunningen uitgegeven en wel voor de Bokkedoorns 55, voor het Halve Maantje 10, voor de Brouwerskolk 5 en 5 verspreid over de diverse vijvers. In samenspraak met derden kan voor deze vijvers een ecologisch visplan worden opgesteld.

Aan een Haarlemse visvereniging is voor de uitgifte van visvergunningen voor diverse vijvers en sloten een machtiging verleend. Bezien zal moeten worden in hoeverre de vereniging opgelegd kan worden de visstand op peil te houden.

4.4.6. Kreeftachtigen
Rivierkreeften komen in de door de gemeente beheerde wateren bijna niet voor.

4.4.7. Slakken

Wijngaardslakken
Wijngaardslakken komen veelvuldig voor, vooral in Vogelenzang.

Klachten/overlast
Van particulieren worden zo nu en dan klachten van slakkenoverlast vernomen; vaak heeft men dan veel voor slakken aantrekkelijke planten in de tuin.

Oplossing
Men kan de slakken bestrijden door chemische strooikorrels te gebruiken, maar het kan ook milieuvriendelijker door bijvoorbeeld as te strooien of door ze te vangen met bier: bier in een bak doen en de volgende ochtend de slakken, die in het bierbad liggen, opruimen.

5. Afschot afgelopen 6 jaar op de sportvelden en de Hertenkamp (de heer T.J.M. Janus)

Soort	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Konijn	6	10	3	1	0	0
Vos	0	0	0	2	0	1
Kraai	0	0	0	0	12	2
Kauw	0	0	0	15	115*	85*
Vlaamse gaai	0	0	0	0	4	0
Ekster	0	0	0	0	2	1
Verwilderde katten	0	0	0	0	0	0
Houtduiven	0	0	0	0	0	0

* De grote aantallen zijn met name veroorzaakt door de overlast op de Hertenkamp, waarbij jonge eenden door kauwen werden opgegeten.

6. Aanbevelingen/voorstellen

Faunabeheer is een onderwerp dat tot dusver veelal op incidentele wijze aan de orde is gekomen. Enige voorbeelden van werkwijzen zijn in dit Faunabeheerplan vermeld. De in de gemeente

voorkomende fauna dient verder te worden gestimuleerd en gewaarborgd. Met dit Faunabeheerplan is een eerste aanzet gegeven voor een meer structurele aanpak. In de komende jaren zal een verdere uitwerking plaatsvinden.

Het hoofd van de sector Publieke Werken (en meer in het bijzonder de coördinator van de sectie Groenvoorziening) is (ambtelijk) verantwoordelijk voor het opstellen en het uitvoeren van het Faunabeheerplan (Jachtnotitie) en voor het opstellen van het jaarverslag voor het gemeentebestuur en periodiek herzien van het Faunabeheerplan (Jachtnotitie).

Mede gelet op het verzoek van burgemeester en wethouders om het opstellen van een Jachtnotitie zijn de volgende aanbevelingen en voorstellen met name gericht op het wildbeheer.

A. De sectie Groenvoorziening voert het wildbeheer uit ten aanzien van het zogenaamde "overige wild", vallende onder artikel 8 van de Jachtwet (jachtvergunningen). Hierbij dient overleg te zijn met de provincie (gelet op de vereiste vrijstelling).

B. In principe dient de jacht (met geweer) te worden voorkomen; eerst dienen alternatieve middelen te worden gebruikt bijvoorbeeld de "Duftzaun" of andere wildafweermiddelen om ernstige schade of overlast te voorkomen. Jachtvergunningen voor de Algemene begraafplaats zouden in het geheel niet meer moeten worden afgegeven, behoudens ernstige schade of overlast.

C. Alleen indien alternatieve middelen geen soelaas bieden, kan een jachtvergunning (voor afschot) worden afgegeven. Daarbij dient uitgangspunt te zijn dat pas na daartoestrekkend verzoek van de gemeente tot het afschieten wordt overgegaan. De gemeente bepaalt (indien noodzakelijk, in overleg met de provincie) of optreden noodzakelijk is en niet de jager.

D. Burgemeester en wethouders bepalen op voordracht van het hoofd van de sector Publieke Werken de tot de jacht bevoegde personen.

E. Vanwege onder meer organisatorische redenen zou er tot één vergunninghouder voor de gemeentelijke gronden (de sportvelden, de Hertenkamp en incidenteel, indien de provincie vergunning kan of wil verlenen, de Algemene begraafplaats) gekomen moeten worden, te weten de heer T.J.M. Janus met als vervanger de heer P. Lammers.

Bij ontvangst van schademeldingen van particulieren kan ook verwezen worden naar de gemeentelijke jager, die dan voor die terreinen wel over de vereiste vergunningen zal moeten beschikken.

F. Door de jachthouder (d.w.z. de gemeente) dient ten behoeve van de jager een vergunning te worden aangevraagd bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (p/a Laser Regio Noordwest, Postbus 21, 1110 AA Diemen) in het kader van artikel 53 van de Jachtwet voor wild vallende onder artikel 8 van de Jachtwet. Aanvraagformulieren kunnen telefonisch worden opgevraagd onder nummer 020-4953600.

G. Per jaar zal door de vergunninghouder een verslag uitgebracht moeten worden met daarin:
- opgave van de wijze waarop van de vergunningen (ex artikel 8 en 53 van de wet) is gebruik gemaakt;
- een verslag van schade-, overlast- en afschotgegevens van het aflopende jaar per gebied;
- een overzicht van resultaten van wildtellingen van het aflopende jaar per gebied;
- een prognose van te verwachten schade en overlast van het aankomende jaar per gebied.

Ook de Haarlemse visvereniging kan worden gevraagd informatie omtrent de visstand te geven.

H. Aansluiting kan worden gezocht bij de diverse W.B.E.'s, zodat gezamenlijk schade en overlast bestreden kunnen worden en overal een eenduidig beheer wordt gevoerd.

I. Ter voorkoming van overlast (van met name vogels) kan, indien gewenst, voorlichting worden gegeven aan de burgerij.

J. Jaarlijks dient op basis van het Faunabeheerplan (Jachtnotitie) een budget ad ƒ 5.000,-- te worden verstrekt voor diverse wildafweer- en wildbeheermiddelen (de aanschaf en het laten aanbrengen van 'Duftzaun', het laten maken van kooien, het laten verwijderen van duiven en, voor zover de werkzaamheden niet in eigen beheer kunnen worden uitgevoerd: het 's zomers nemen van maatregelen tegen botulisme, het beschermen van planten met kippengaas). In de komende jaren zal duidelijk moeten worden of dit budget voldoende is.

7. Bronvermelding

- Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, Enquête Dierenwelzijn en de gemeente, Groningen, november 1995.
- Nationaal Park Zuid-Kennemerland, Faunabeheerplan, Haarlem, februari 1995.
- Wildbeheereenheid Duin- en Bollenstreek, Wildbeheerplan.
- K.N.J.V. Organisatie voor Jacht en Wildbeheer, Jagers, wat doen ze eigenlijk?
- Gemeente Velsen, afdeling Groenvoorziening, Faunabeheerplan, oktober 1993.
- Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Jacht en Landbouwschade, Zaandam.
- Stichting Nationaal Onderzoek Dierentuinen, Ontwikkeling van de populatie reeën in de Amsterdamse Waterleidingduinen, Amsterdam, december 1994.
- Provincie Noord-Holland, Concept-Uitvoeringsprogramma Faunabeleid, december 1996.